

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

פרשת לך לך

זמן רית	צאת השבת	חלקת נרות לחג	לוח אור החיים
17:55	17:18	16:28*	י-ם
17:50	17:16	16:26	ת"א
17:50	17:16	16:26	חיפה
17:54	17:18	16:28	ב"ש

* לנותרים 40 דק: 16:08

מלחמת ארבעת המלכים

זאת רואה בכך הזדמנות להלחם באברהם ולכן הוא משכנע את כדורלעומר לצאת למלחמה, ואכן כך הוא עושה ולכן נקראת המלחמה על שמו, אך הראשון מבין המלכים שזוכר הוא אמרפל שהיינו נמרוד שמרד בה', והוא העיקר בכל המלחמה הזו.

ובא ראה שבאמת מלחמה זו ונצחוננו של אברהם אבינו את ארבעת המלכים באופן ניסי, הביאה את כל העולם כולו להאמין בנס הצלתו של אברהם מכבשן האש, וכמו שכתב רש"י (י"ד י') וז"ל: ומדרש אגדה שהיה הטיט מוגבל בהם ונעשה נס למלך סדום שיצא משם, לפי שהיו באומות מקצתן שלא היו מאמינים שניצל אברהם מאור כשדים מכבשן האש, וכיון שיצא זה מן החמר האמינו באברהם למפרע. עכ"ל. [ואמנם מה היה הנס לא ביארו לנו רבותינו, אבל בודאי שנעשה להם דבר שהודו בפה מלא שזוהו נס ללא ספק, וכגון שהטיט היה טובעני ובכל זאת לא נטבעו בתוכו אלא נשאר צפים מעליו, או אע"פ שטבעו בתוכו לא מתו עד שבא מלאך והצילם, או אברהם אבינו בעצמו]. והדבר תמוה לכאורה שאיך קישרו את הנס הזה שנעשה עם מלך סדום באברהם אבינו, ועוד שלכאורה התהילה והשבח מגיעים למלך סדום שלו נעשה הנס, וא"כ הוא הצדיק הגדול שהקב"ה משנה סדרי בראשית בשבילו.

ונראה לבאר בס"ד, שאחר יציאתו של אברהם אבינו מכבשן האש המעשה עם אברהם אבינו ונמרוד התפרסם בכל העולם, וכל האומות דברו מכך, ואולם היו ביניהם מי שלא האמין בכך, וכנראה שפקקו על הדברים ואמרו שלא באמת היה חם וכיוצא בזה, כי איך יתכן שהאדם ינצל מאש, מדבר שבטבעו הוא להזיק. ולכן עקבו אחר יציאתו של אברהם אבינו מחרן ללכת ארצה כנען, והנה בכל מקום שהיה מגיע היו אנשי המקום שואלים אותו מה אירע והוא מספר להם את הנס וכך היו מתגירים רבים, ונוספים אלפים והרבות להאמין בה' יתברך, עד שהגיע מלחמת ארבעה את החמישה והמושך באחורי חוטי מלחמה זו הוא נמרוד הרשע שאמר לאברהם אבינו בזמנו ליפול לכבשן האש, וכעת אברהם רודף אחר חמשת המלכים והם נופלים לטיט טובעני שלפי הטבע אי אפשר להנצל ממנו, ואברהם אבינו בא והורג את המלכים והעם אשר איתם ומציל את חמשת המלכים, שכאמור יוצאים בנס מן הטיט.

והנה כל העוקבים אחר מעשה זה ראו עין בעין, איך אותו נמרוד שאמר לאברהם פול, מת כעת על ידו, וכמו שיצא אברהם מכבשן האש כך יצאו המלכים, וכולם ידעו שזה בזכותו של אברהם אבינו, ולכן מיד קישרו זאת לכבשן האש שניצל ממנו אברהם אבינו, והאמינו למפרע בכל המעשה עם כבשן האש, ואין ספק שרבים מהם האמינו בה' והפכו להיות מעבדי אברהם אבינו, והרי נתפרסם ונתקדש שמו של ה' בעולם, ולכן גם אברהם לא רצה לגוע ברכוש ולא לקבל ממלך סדום, להראות שכל מטרתו יציאתו למלחמה לא היתה בשביל כסף וזהב אלא אך ורק לקדש שמו של ה' יתברך בעולם. נמצא נסיון זה הוא לקדש שם שמים ואברהם אבינו עמד בו בגאון כבשאר הנסיונות.

אחים יקרים, אמנם למדנו שכל פרט שמזכירה התורה הגם נראה שהוא ענין מדיני או היסטורי, הוא קשור לאמונת הבורא, וממילא נדע נאמנה שגם כל מה שמתרחש בעולם, הכל קשור לה' ולעמו שומרי תורתו, וה' יזכנו לעשות על ידינו ניסי הצלה מופלאים ולקדש את שמו יתברך בעולם. אמן.

בפרשתנו אנו קוראים על מלחמת ארבעה מלכים עם החמישה, שללא ספק התורה מספרת לנו עליה מפני שאברהם אבינו מצטרף בסופו של דבר למלחמה ומציל את החמישה מלכים מן הארבעה, ואמנם בכל זאת התורה מספרת לנו פרטים מסוימים בכדי שנבין את הרקע למלחמה זו, ויש להתבונן בהם.

בתחילה התורה מונה את שמות המלכים, ומונה את אמרפל מלך שנער ראשון, היינו מבינים שהוא החשוב שבכולם ובשלו כל המלחמה, אמנם בהמשך נראה שהכל סביב כדורלעומר מלך עילם, שחמשת המלכים שתיים עשרה שנה עבדו אותו ולאחר מכן שלוש עשרה שנה מרדו בו, ולכן בשנת הארבע עשרה הוא בא להלחם, וכמו שכותב רש"י שהוא היה בעל המעשה ולכן נכנס בעובי הקורה, וא"כ מדוע מונה אותו התורה שלישי, בזמן שהוא העיקר. ועוד יש להבין מה התעורר בשנת הארבע עשרה להלחם, הלא שלוש עשרה שנה מרדו בו לא שנה ולא שנתיים, היכן הוא היה עד עכשיו. ועוד, מדוע מלכים אלו מצטרפים למלחמה, הרי אם כל הענין הוא של חמשת המלכים עם כדורלעומר, מה להם ולמלחמה זו.

ולפני שנשיב על כך יש להתבונן שהנה אמרו רבותינו (אבות ה' ג') עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ע"ה, והמפרשים שם מונים את כל הנסיונות, והמתבונן יראה שכל הנסיונות הינן נסיונות באמונה לאברהם אבינו, אבל במלחמת ארבעה מלכים את החמישה שכל רבותינו מחשיבים את המלחמה הזאת כנסיון לאברהם אבינו, ולא שמענו שה' אמר לאברהם אבינו לצאת ולהלחם, ושם לא היה נלחם הוא לא היה עומד בנסיון, רק אברהם אבינו הרגיש אחריות כלפי לוט, ואם היה רוצה היה יכול לעוזבו וללכת לנפשו.

אבל רואים שאברהם אבינו מרגיש שהוא נדרש מאת ה' יתברך לצאת למלחמה, וכבר הארכנו במאמר אחר להוכיח שכל המלחמה הזו היתה מלחמת כפירה בה' יתברך, וממילא רואה אברהם אבינו לנכון לצאת למלחמה ומבין שזה נסיון מאת הבורא בשבילו האם ישתוק לאלו הכופרים בה' או ילחם כנגדם.

ובזה יתבאר דבר תמוה ששמעתי שהקשו, הלא אסור לו לאדם להכניס עצמו בסכנה, והמכניס עצמו למקום סכנה זה עצמו עוון והוא יכול להעניש עליו, וכמו שכתב המסילת ישרים (פרק ט'), וכמו כן אמרו רבותינו (שבת ל"ב.) שאל יכניס עצמו למקום הסכנה ויסמוך שיעשו לו נס, שמא אין עושים לו נס, ואם עושים לו מנכין לו מזכותיו, וא"כ איך אברהם אבינו סמך על הנס ויצא למלחמה ונכנס לסכנת חיים ממשית, ואולם לפי האמור שזוהו נסיון לאברהם אבינו, אין כאן מקום לשאלה כלל, שזה כמו שנצטוו להכנס לכבשן האש, ובודאי שבכבשן האש הוא סכנה ודאית יותר מלצאת למלחמה, ובכל זאת עשה רצון הבורא, וא"כ הוא הדין כאן במלחמת ארבעה את החמישה שהמטרה במלחמה זו לכפור בה', מצווה אברהם אבינו להכנס למלחמה לסמוך על הנס ולפרסם את שמו יתברך בעולם.

ואחר ראותנו כל זאת נאמר, שבאמת בעל המלחמה האמיתי היה אמרפל שהוא נמרוד, וכמו שפירשו רבותינו שאמר לאברהם אבינו פול לכבשן האש, ורצה להוכיח בכך שאמונתו היא הנכונה ולא האמונה בה', ומשהתבדה ואברהם יצא מכבשן האש הוא חיפש בכל עת הזדמנות היאך להפיל את אברהם אבינו ולהראות שהוא השולט ולא ה', ולכן בעת שהיה סכסוך בין כדורלעומר והעמים שתחתיו, כדורלעומר שתק ולא הגיב שלוש עשרה שנים, אך אמרפל בשמועו

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלת חן אמיניאן בת רחל, ולהצלחת כלל ישראל הנמצאים בכל מקום ואתר, הי' ישמרם ויצילם מכל צרה ופגעון
לעילוי נשמת האשה היקרה מרת עישה חיה בת שרה ז"ל, ה' חשוון תשע"ט, תנצב"ה.

הליכות וזהלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג).

הליכות לראש חודש (קריאת התורה ושיר היום)

מו. כתב הבא"ח (ש"ש ויקרא אות כ'): שמצוה להשתדל לעלות לספר תורה בראש חודש, ושכן דרכו של אביו מוהר"ר אליהו חיים זצוק"ל לעלות בכל ראש חודש חק ולא יעבור, ואם ראש חודש שני ימים היה עולה בשניהם, אך היה אומר העליה של יום שני דראש חודש היא יותר מעולה מן עליה דיום ראשון. והגם שלא מפורש דבר זה בדברי האר"י ז"ל בעדיפות ליום שני בעליה על יום ראשון, מכל מקום כך מסתבר בודאי. עכ"ל. [וכ"פ בספר כף החיים (סי' תכ"ג אות ח), ועיין עוד בספר מכתב מאליהו לר' אליהו מני זצוק"ל (מכתב ה' אות ג), שגם כן כתב שבעליה לספר תורה, יום שני של ראש חודש עדיף מיום ראשון, והביא כן בשם מוהר"ר אליהו חיים אבי הבא"ח זצ"ל]. ונראה הטעם לכך ע"פ הפשט מפני שהוא יום העיקרי של ראש חודש, שהרי ממנו מתחילים למנות את היום הראשון לימות החודש. [וכעין זה בשו"ע סי' תכ"ז ובמשנ"ב ס"ק ב', וכן נראה שהבין הטעם בספר כף החיים (שם) שבסוף דבריו שלח לעיין בדבריו לסי' תי"ז ס"ק כ"ט, ושם כתב לענין המנהג שנוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה בראש חודש, והביא בשם השבלי הלקט והפרי חדש שאם ראש חודש שני ימים לא יעשו מלאכה רק ביום השני שהוא א' לחודש הוא העיקר. אה"כ ראיתי שכן כתב טעם זה בספר השמים מספרים (עמ' 592 הערה ז). ואע"פ שהבא"ח כתב שלא נמצא מפורש בדברי רבנו האר"י אבל כך מסתבר, ומשמע שכך מסתבר ע"פ הסוד, אך בעניות דעתי לא מצאתי טעם ע"פ הסוד, וגם שאלתי לחכמי הסוד ולא ידעו טעם בדבר].

מז. ואחר הקדיש אומרים "אשרי" "ובא לציון", ואין אומרים יענך ה' ביום צרה (שו"ע סי' תכ"ג סעי' ג), ומנהג בית אל לומר אחר ובא לציון "בית יעקב" ו"שיר של יום" ו"הושיענו" (מנהגי בית אל אות כ"ג), וכן מנהג ירושלים (וכמו שכתב בספר נתיבי עם סי' תכ"ג אות ב'). [ומלשון השו"ע (סי' תכ"ג סעי' ג) שלא הזכיר רק אשרי ובא לציון, ואח"כ כתב שאחר שסיים חזרת התפלה אומר קדיש ואומר מזמור ברכי נפשי את ה', נראה שלא היו אומרים כלל שיר של יום, וכך נוהגים המרוקאים וכמו שכתב בסדור אבותינו (עמ' 224, אם למסורת מס' 51) והביא ראיה זו מהשו"ע, וכן היה מנהג בכל הקודם וכמו שכותב הבא"ח (כי תשא אות י"ז), ע"ש]. ומ"מ מנהג רוב הספרדים לומר אחר מוסף בית יעקב ושיר של יום ואח"כ מזמור ברכי נפשי ולאחריו קדיש, והמנהג הראשון נכון יותר. [שכן אחר מוסף לא היו אומרים שיר של יום הרגיל, וקודם מוסף היו מקריבים את התמיד ועליו היו אומרים שיר של יום, ולכן הנכון להזיז את אמירת שיר של יום קודם מוסף]. ומ"מ בין מי שאומר שיר של יום אחר תפלת מוסף ובין מי שאומר לפני תפלת מוסף יאמרו רק "היום יום פלוני בשבת קודש", מבלי לומר "השיר שהיו הלוויים" וכו'. [כן כתב בשו"ת מכתב מאליהו (מכתב ה' שאלה ד') שכתב שרק מילים אלו אומרים ולא יותר. וכן הוא בבא"ח פרשת כי תשא (אות י"ז בסופו)].

ג. מנהג בית אל לומר קודם תפלת מוסף את שירת הבאר (האמורה בספר במדבר כ"א י"ז-כ'): אַז יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלֵי בְאֵר עֲנּוּ לָהּ. בְּאֵר חֲפְרוּהָ שְׂרִים פְּרוּהָ נְדִיבֵי הַעַם בְּמִחְזָק בְּמִשְׁעָנְתָם וּמִמְדַּבֵּר מִתְנַה. וּמִמְתַּנְה נְחִילֵאֵל וּמִנְחִילֵאֵל בְּמוֹת. וּמִבְּמוֹת הַגָּאָ אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה מוֹאָב רֹאשׁ הַפְּסָקָה וּנְשָׁקְפָה עַל פְּנֵי הַיְשִׁימֹן. [כמובא בספר דברי שלום (מנהגי בית אל אות מ"ב), ואולם מקור הדברים הוא מן הספר חמדת ימים (משמרות החודש פרק ג) בשם מורו, ע"ש]. וכן הוא בספר אור החודש (דף ע"ב ע"ג), ושם ביאר הכוונות שיש לכיון באמירת פסוקים אלו, וכן כתב בספר כף החיים (סי' תכ"ג אות י') וכתב הטעם וז"ל: מפני שבפרשה זו נרמז בחינת עילוי המלכות, והמלכות יש לה עילוי בראש חודש, ועיקר העילוי הוא בתפלת מוסף, כנזכר בשער הכוונות דף ע"ו ע"ב יעו"ש. עכ"ל. [וראה עוד בענין פסוקים אלו שענינם עילוי המלכות בעץ חיים (שער ל"ב פרק ז), ע"ש].

מז. אחר קריאת התורה אומרים חצי קדיש, ויש שנוהגים להחזיר הספר תורה מיד אחר הקריאה [כן מנהג אשכנז כמבואר ברמ"א (סי' כ"ה סעי' י"א), וכן הוא במשנ"ב (סי' תכ"ג ס"ק ה'), וכן מנהג הליטאים כיום], ויש שנוהגים להחזיר הספר תורה אחר ובא לציון [וכמו שכתב בשו"ע (סי' כ"ה סעי' י"ג) וכן כתב בהלכות ראש חודש (סי' תכ"ג סעי' ג), וכן מנהג רוב הספרדים והחסידים כיום, ובספר כף החיים (סי' קל"ה אות ב' ובסי' תכ"ג אות י"א)] כתב שמנהג מקובל בית אל ע"פ דברי רבנו האר"י להחזיר הספר תורה מיד אחר קריאת התורה ולאחר מכן לומר אשרי ובא לציון, וכך גם מנהג מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל וכמו שהעיד בנו בילקוט יוסף (שבת ה', עמ' ש"ב סי' תכ"ג הערה ו') וכך היה נוהג בבית הכנסת שהיה בביתו להחזיר הספר תורה מיד, ואולם עדיין רוב הספרדים נוהגים להחזירו אחר ובא לציון וכדברי השו"ע, ונראה שגם לפי דברי רבנו האר"י אין קפידא בענין רק שכתב בשער הכוונות (דף מט ע"א) שאחר הקריאה האורות מתעלמים בפנים ולכן תיכף אחר הקריאה סוגרים את הספר תורה, ומחזירים אותו למקומו לתוך ההיכל, ונראה שהקפדה היא על סגירת הספר ולא על החזרתו אל ההיכל, שמכיון שסגרנו אותו כבר הורנו על התעלמות האורות בתוכו, ומה שכתב שמחזירים כך היתה המציאות ולא שיש הקפדה בדבר, כן נלע"ד, ולכן לענ"ד שלא הזכירו מנהג זה חכמי המקובלים כהשלמי צבור והחיד"א והבא"ח, הגם שהזכיר דברי רבנו האר"י הנזכרים בבא"ח (ש"ש תולדות אות ט"ז)].

מז. והמניחים תפלין של רבנו תם בכל יום, יניחו גם כעת לפני אשרי תפלין של רבנו תם, וטוב שבבית הכנסת שרבים מניחים רבנו תם, ימתין השליח צבור מעט עד

